

Integrationsförvaltningen
Eva Woll Tegbäck

2003-06-02

KARTLÄGGNING AV HINDER SAMT EXEMPEL PÅ HUR MAN ARBETAT FÖR ATT ÖVERVINNA DEM M.M.

Sammanställningen bygger på dokumentation som insamlats och samtal/möten med nedan nämnda personer.

Tinna Nilsson, Kista sdf
Inga-Lill Askelöf, Utbildningsförvaltningen
Handläggare på CSN
Ahmed Egal, Kunskapsutveckling i Rinkeby (somalier och andra afrikaner)
Lena Loiske och Annemarie Algemo, Integrationsförvaltningen (minoriteterna)
Carl-Erik Flensburg, chef af Kista

Utgångspunkten för denna kartläggning är att undersöka olika typer av hinder som människor möter då de vill studera eller arbeta. Någon gradering av om hindren är att anse som stora eller små har inte gjorts. Jag har också försökt få svar på frågan om vilken typ av stöd som f.n. ges och vad som behövs för att övervinna de hinder som möts

Hinder

- Individerna uppfyller ej grundläggande/särskilda behörighetskrav för tillträde till högskola eller gymnasium.

Högskoleprovet – svårt med språket även för svenskar.

- Gymnasieelever som har ig (icke godkänt) i vissa ämnen erhåller slutbetyg i stället för samlat betygsdokument från gymnasieskolan.
Idé om åtgärd: Slutbetyg borde inte få utfärdas då ig (icke godkänd) ingår i betyget.
- Validering
 - Finns inget nationellt system för validering av yrkeskompetens. Vid Utbildningsförvaltningen pågår ett tidsbegränsat valideringsprojekt t.o.m. 2003-12-31.
Idé om åtgärd: Lyft fram goda exempel på validering kan innebära för den enskilde och lyft frågan att det är viktigt att Stockholm stad kan erbjuda validering av yrkeskompetens – det behöver avsättas pengar i stadens budget för sådan verksamhet.
Idé om åtgärd: Tydligare organisation behövs att bedöma utländska utbildningar (Sigrid Franke, Högskoleverkets chef; City 2003-04-09)
- Brister i utbildningssystemet
 - Fler kompletteringsutbildningar för akademiker önskvärt (debattartikel Sigrid Franke + nio medförfattare i DN 2003-04-08)
 - Utredning från högskoleverket. ”Ett svenskt kvitto? Kompletterande utbildning för utländska akademiker” 2003-04-09. Högskolan har en liten roll som initiativtagare till kompletterande utbildning. Kompletteringsutbildningar tenderar att bli ganska långa. I utredningen föreslås att högskolan skulle kunna vara en resurs för att överbrygga

(snarare än komplettera) för att hjälpa utländska akademiker att komma runt den diskriminering mot invandrade arbetssökande som är ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden

- Otillräckligt med utbildningsplatser i reguljära utbildningssystemet.
Antalet utbildningsplatser motsvaras inte av behovet på arbetskraft.
Ex: ht 2002 fick 121 sökande till läkarutbildning, med maxpoäng i gymnasiebetyget inte tillträde till p.g.a. otillräckligt antal utbildningsplatser; detta trots en skriande brist på läkare
- Interkommunal ersättning (vad som anges nedan gäller i Stockholms kommun)
Grundvux – kan sökas i vilken helst och interkommunal ersättning utges
Gymnasial vuxen utbildning – interkommunal ersättning utges inte i princip inte för kommunmedborgare som vill studera i annan kommun, individuell prövning kan ske men det är mycket restriktivt.
Påbyggnadsutbildning – interkommunal ersättning har betalats då kommunmedborgare antagits på riksrekryterande utbildningar .
(Ny organisation för påbyggnadsutbildningar behandlades/beslutades i utbildningsnämnden 2003-06-02. I departementsskrivelse (Ds 2003:23) föreslår biträdande utbildningsministern att staten bör ta över ansvaret från kommunerna för finansiering av viss påbyggnadsutbildning. Samtidigt föreslås att systemet med en reglerad rätt till interkommunal ersättning för riksrekryterande påbyggnadsutbildningar avvecklas. Hittillsvarande påbyggnadsutbildningar bör kunna utvecklas och efter prövning anordnas som kvalificerad yrkesutbildning. Departementsskrivelsen går ut på remiss och synpunkter från remissinstanserna kommer att ligga till grund för slutligt ställningstagande från regeringens sida i samband med budgetpropositionen. Remisstiden går ut den 15 augusti 2003).

Interkommunal ersättning begränsar den enskildes val beträffande val av utbildning och utbildningsanordnare. Av ovanstående framgår att förändringar kommer att ske åtminstone vad avser påbyggnadsutbildning.

- Infrastrukturen
Utbildning måste vara tillgänglig, vilket innebär att det behöver finnas teknisk utrustning (datorer, överföringssystem), pedagogiska utformade internetbaserade stödstrukturer och Lärcentra/studiecentra där den enskilde få lärarhandledning.
- Kursuppbyggnaden – avsaknad av modulsystem
Många utbildningar består av flera ämnen och nivåer. I vissa fall krävs större eller mindre kompletteringar av ämneskunskaper och det borde vara möjligt att få studera dessa utan att man ska behöva genomgå hela utbildningar/kurser.
Idé om åtgärd: Skapa modulära utbildningar/utbildningssystem
- Vägledning
 - Otillräcklig/ingen vägledning för sfi-studerande på sfi-skolorna.
 - Otillräckliga vägledningsresurser ute i stadsdelarna för att fånga upp människorna där de bor/vistas. Kan medföra att människor inte börjar studera eftersom de p.g.a okunskap ej kan ta tillvara de möjligheter till studier som finns; de saknar ”karta och kompass”.
 - Vägledning på främmande språk saknas

Idé om åtgärd: Vägledning förutsätter i vissa fall kunskaper om familjestrukturer, attityder och värderingar det behövs vägledare med kulturkompetens. Vägledning behöver också finnas tillgänglig ute i stadsdelarna för att där bedriva uppsökande verksamhet.

- Otillräckligt utvecklad samverkan mellan myndigheter vad avser insatser för personer utan egen försörjning som behöver stödinsatser för att återgå till arbete
 - Idag är det många gånger så att den huvudman som ansvar för individens försörjning (kommun, försäkringskassan eller arbetsförmedlingen) också anses vara den som är ansvarig för att se till att den enskilde får hjälp och stöd för att återgå till arbete. Samverkan behöver utvecklas mellan olika huvudmän så att den enskilde ges adekvat stöd oberoende av vem som för tillfället svarar för försörjningen.

Idé om åtgärd: Genomför hela eller delar av Förslag om "Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Ds 2003:2)"
- Otillräckliga kunskaper i svenska språket
 - Ej godkänd SFI – ej tillträde till komvux. Kan få läsa svenska på folkhögskola för att kvalificera sig för komvuxstudier. Fått antydningar om att detta i viss utsträckning fortfarande utgör hinder för att bli inskriven på af.
- Försörjning

Det finns många begränsningar i rätten att studera med socialbidrag, a-kassa, studiemedel från CSN. Begränsningar kan vara åldersgränser, nivå på studierna, inkomst etc. Exempel: En person påbörjat utbildning och beviljats aktivitetsstöd som ej förlängs, hade tvingats avbryta påbörjade studier om ej sdf gått in med rekryteringsstöd

 - *Studiemedel (lån+bidrag) nya regler 2001-07-01*
Kan erhållas för studier på gymnasienivå, PU, KY och högskola
Inkomstgräns 92 000 kr/år (högre inkomst medför ej rätt till studiemedel)
Begränsningar i rätten till studiestöd för utländska medborgare. Huvudregeln är att man ska ha bott och arbetat i Sverige eller levt tillsammans med en svensk medborgare i Sverige i minst 2 samt ha beviljats PU eller femårigt EU/EES-tillstånd.
 - handläggare på CSN säger att hon upplever större ovilja att ta lån hos människor med utländsk bakgrund
 - ovilja att ta lån/skuldsätta sig (personliga skäl, ej tradition i familjen/samhällsklassen man tillhör/kommer från
 - alltför många studieavbrott kan innebära förlust av studiemedel
 - *Socialbidrag(nya riktlinjerna)*
Vuxenstudier på grundskolenivå (t.o.m. åk 9). Arbetslösa kan få kompletterande socialbidrag. Först ska möjligheterna att erhålla rekryteringsbidrag, aktivitetsstöd och bidragsdelen i studiemedel från CSN undersökas/sökas.
Vuxenstudier på gymnasienivå – i första hand hänvisade till det statliga studiemedelssystemet. Möjligheterna att få rekryteringsbidrag ska undersökas. Arbetslösa kan erhålla kompletterande försörjningsstöd vid behov
 - Skäl som uppges för att ej kunna studera: För låga belopp,
Tar ej lån av principiella skäl
Har redan skulder och vill inte bygga på

- Diskriminering
 - Diskriminerande strukturer i systemet då det gäller att höja genomsnittspoängen i utländska gymnasiebetyg som efter validering jämförts med svensk gymnasiekompetens jämfört med höjning av genomsnittspoäng i ett svenskt gymnasiebetyg. Skillnader i beräkningssätt.
 - Attityder och värderingar

- Kartläggning av asylsökandes, flyktingars och andra nyanlända invandrades kompetens och vägledning behöver utvecklas vidare.
 Fyra statliga myndigheter¹ och Svenska Kommunförbundet har tecknat en central överenskommelse om ett samordnat förändringsarbete som syftar till att stärka samarbetet mellan berörda myndigheter för att asylsökande, flyktingar och andra nyanlända invandrare ska kunna tillvarata och utveckla sina resurser samtidigt som myndigheterna genom ett samordna arbete blir effektivare.
 För flyktinggruppen har den centrala överenskommelsen utvecklats i en lokal överenskommelse ”Stockholmsplattformen”² och där har prioritet givits till individer med utbildning och erfarenhet inom ”flaskhals- och bristområden. Parterna² syfte är att erbjuda redskap för att påskynda den enskildes möjligheter att så snabbt som möjligt och med hjälp av tillfredsställande kunskaper i svenska bli självförsörjande på den svenska arbetsmarknaden.
 Fundering: Eftersom prioritet under introduktionsperioden ligger på att bli egenförsörjning och huvudsakligen kanaliseras mot bristyrkesområden så innebär det att individuella önskemål som riktar sig mot andra yrkesområden får stå tillbaka under denna period. Är denna inriktning bra eller ska man försöka påverka detta så att man i större utsträckning styr mot individuella önskemål. Ekonomisk/politisk avvägning ?

- En del vuxenstuderande försöker läsa in för många kurser/betyg samtidigt vilket leder till studieavbrott

- Resursbrist
 Finns arbetsförmedlingar som inte är benägna att skriva in arbetssökande med hänvisning att de är resurskrävande.

- Utbud av kurser stämmer ej mot efterfrågan: ex finns inga kurser för utbildad frisör

- Även om validering skett råder svårigheter att erhålla erforderlig praktik inom vissa yrkesområden, exempelvis skrädveri. Arbetsgivare tar ej emot praktikanter av olika skäl.

- Familjestrukturer

- Studieovana vuxna som hamnar tillsammans med studievana (ofta yngre studiekamrater) har svårt att få det stöd de behöver för att genomföra sina studier (komvuxstudier), vilket kan innebära att de avbryter sina studier

- Bristande motivation
 Om barns hemkultur bemöts med skepsis och diskriminering under grundskoleåren inverkar detta naturligtvis på motivationen. Detta kan också leda till att de som vuxna

¹ Ams, Integrationsverket, Migrationsverket, Skolverket

² Af Skärholmen, Migrationsverket Region Stockholm, Utbildningsförvaltningen och Integrationsförvaltningen

känner sig otrygga utanför sin grupp/stadsdel och undviker studier som kan innebära resor till annan del av staden.

- Dålig tillgång till hemspråk och studiehandledning på eget språk leder till otillräckliga grundkunskaper vilket försvårar högre studier.
- Svårt med tillgång till hemspråk och studiehandledning i grundskolan för tornedalingar, romer och samer. Det har påvisats ett klart samband mellan framgång i studier och studier i romaner som modersmål. Brist på lärare i romaner kan leda till studieavbrott i tidig ålder. (Romska elever – Hur går det för dem i skolan ?, uppgiften från 1997).
- Vissa grupper saknar utbildningstradition, vilket innebär att barnen saknar förebilder.
- Att upprätthålla familjetraditioner, skapa goda relationer med andra människor anses i vissa grupper viktigare än att studera, vilket medför att frånvaron kan bli omfattande vilket inverkar menligt på studieresultaten.
- För vissa grupper är lönearbete – att tjäna pengar – av tradition mer statusfyllt jämfört med att studera.
- Kvinnor i vissa grupper tycks mer studiebenägna än män men av tradition är det viktigare att sköta hem och familj jämfört med att studera.
- Integrationsförvaltningens skrivelse till storstadsdelegationen i mars 2001 – ”Vem vill ha snickare utan spik ?” (bilaga). Ryckigheten i anslagstilldelningen skapar svårigheter att bedriva påbörjade insatser och vidmakthålla överenskommelser vilket hindrar det positiva utvecklingssamarbete som startat.

Exempel på aktiviteter som gjorts för att övervinna hinder

- SAS B (gymnasiekompetens) krävs för universitetsstudier. Genom s.k. Tisustest kan man visa att man har kunskaper motsvarande SAS B.
- Universitetet – institutionen för nordiska språk – har kurs ”svenska som främmande språk”. Avslutas med Tisustest.
- Västerorts vuxengymnasium genomför validering av kunskaper i svenska (G2, G3), samhällskunskap, matematik.
- Studieverkstad med språkstöd finns vid Stockholms universitet och Södertörns högskola
- Vägledning på hemspråk (Kunskapsutveckling i Rinkeby).
- Marknadsföring av utbildning genom lokalradiostationer (många invandrargrupper har egna lokalradiostationer)
- Utbildningsanordnare med kulturkompetens och som tillhör samma etniska grupp har visat sig fungera bra då det gäller att kunna motivera och skapa förutsättningar för den som ska börja studera eller arbeta och dennes familj. Krav, förväntningar och kostnader

från arbetsgivare och utbildningsanordnare har tydliggjorts på ett sätt som en person utan denna kulturkompetens sannolikt inte kan göra.

- Bristande motivation/studieovilja har överbryggats genom att det funnits konkreta och tydliga erbjudanden (löften om jobb) i utbyte mot krav på studier.
- Goda förebilder från den egna invandrargruppen – människor som genom studier och hårt arbete lyckats få jobb/genomföra studier har visat sig vara motivationshöjande. Bland ungdomar har det visat sig sporra till studier/yrkesutbildningar då man ser att kompisarna lyckats och därmed fått möjligheter att köpa prylar, skaffa bostad etc.
- Såväl krav som stöd behövs för att utbildning ska fullföljas
- Föräldrar som engagerar sig i sina barns skolgång/studier är en framgångsfaktor.
- I vissa kulturer/familjestrukturer underlättar det om studier/arbete kan förläggas nära hemmet (syftar företrädesvis på kvinnor) som av tradition har ansvar för att sköta hem och familj.

Skolverkets insatser för stöd till utveckling av undervisning av romer (Pm från april 2002)

- En datorbaserad romsk ordbas är under framtagande (Lexinprojektet) (arli, kelderash och lovara)
- Stöd till utveckling av romska läromedel på olika varieteter.
- Olika insatser för att få tillgång till kompetent romsk personal som undervisar i modersmålet och som ger studiehandledning och erbjuder läxhjälp.
- Skolverket stöder nätverksskapande mellan olika kommuner som satsar på utbildning av vuxna romer.
- Lärarutbildning för romska studerande diskuteras med Malmö Högskola

Stockholms stads insatser för stöd till romer

- Projektet ”Romer i skolan” (start september 2000) syftar till att förbättra de romska elevernas studieresultat och skolnärvaro. (UtbN och IntN)
- ”Språnget”³ - en behandlingsassistentutbildning för romer. (avslutat projekt)
Två syften: **att** täcka ett behov av utbildade romer inom missbruksvården där de både kan agera som brygga mellan de missbrukande romerna och behandlingshemmen men också verka för att öka kulturkompetensen på deras arbetsplatser; **att** utbilda romer som av myndigheter ofta anses vara en svårutbildad och svårintegrerad grupp i samhället. Romerna själva initiativtagare eftersom missbrukets omfattning blev så stor att de bedömde att situationen skulle påverka hela den romska gruppen på ett mycket negativt sätt. De har också varit delaktiga i utformningen av utbildningen från början till slut. Deltagarna till ovanstående projekt rekryterades till stor del från föreningsaktiva och/eller församlingsaktiva (pingstförsamlingen) grupper. Föreningsaktivitet tycks ha ett positivt samband med intresse för studier.

Kunskapsutveckling i Rinkeby

Målgruppen för utbildningsverksamheten:

³ Rapporten finns att läsa på integrationsförvaltningens hemsida www.integration.nu

- Personer som ex. innehaft städjobb i 8-10 år (även andra jobb) , blivit arbetslösa och nu vill studera vidare
- Unga människor som ”misslyckats” i skolan, arbetslösa men som nu vill börja studera
- Vuxna arbetslösa som aldrig tidigare haft ett jobb

Utbildningsbakgrunden varierar. Fram till 1980 fick somalier som utbildats sig med sig sina betyg och kunde förete dokumentation på sin utbildning. Därefter har det varit svårt att få med sig dokumentation av såväl teoretiska kunskaper som yrkeserfarenhet.

Hinder. Svårt att nå ut till målgruppen

En aspekt som betonas är att såväl arbetsgivare som den studerande och dennes familj måste vara delaktig i processen. Framgång kräver att arbetsgivaren är med och uttalar sina krav och förväntningar på arbetstagaren, är delaktig i utformningen av utbildningen. För den som ska börja studera måste dessa krav och förväntningar klargöras, att studierna kräver hårt arbete vilket kommer innebära uppoffringar/förändringar för hela familjen. Familjen måste förstå och acceptera detta. Viktigt är också att den som ska börja studera ser att det finns ett mål – ett erbjudande om lönearbete – efter det att studierna genomförts.

Hela utbildningsprocessen genomförs i nära samverkan mellan utbildningsanordnaren, arbetsgivare/praktikarbetsplatser och den studerande. Verksamheten präglas av stor tillit mellan samverkansparterna. (Kommentar: vad som sägs i detta stycke är tillämpligt på minoritetsgrupperna m.fl.)

Övriga synpunkter

Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadsutbildningar – upphandlingen styrs av efterfrågan och anslagstilldelning och varierar alltså över tiden.

Upphandling sker centralt av länsarbetsnämnden.

Enstaka upphandlingar går snabbt att upphandla.

Deltagare i arbetsmarknadsutbildning erhåller aktivitetsstöd. Aktivitetsstödet storlek är samma som a-kassebeloppet (nivån kopplad till tidigare inkomst och kvalifikationstider).

Händer att människor avstår från arbetsmarknadsutbildning p.g.a. att nivån på aktivitetsstödet är för låg – otillräcklig för deras försörjning.

Andra aktörers synpunkter

Arbetsgivare utnyttjar möjligheterna att få gratis arbetskraft i form av praktikplaster.

Fullföljer ej med anställning även om det går bra.

Minoritetsgrupperna/har i olika sammanhang framfört att prioriterade frågor för dem är det egna hemspråket, barnens utbildning, äldreomsorg och barnomsorg i egna grupper.

Vissa invandrargrupper har uttalat önskemål om ”egna” äldreboenden.

För vissa människor upplevs kraven som ställs för att uppbära socialbidrag destruktiva - leder till att personen själv blir kreativ och finner andra lösningar

Förslag om ”Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Ds 2003:2)”

I december 2001 gav riksdagen (bet. 2001/02:1, rskr. 2001/02:84) regeringen tillkänna att regeringen borde återkomma till riksdagen med ett förslag om finansiell samordning som omfattar socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna. Enligt riksdagens tillkännagivande måste samhällets resurser

användas mer effektivt för att bättre kunna tillgodose människors behov av stöd och rehabilitering. Människor med komplex problematik riskerar att hamna i en gråzon mellan olika myndigheter när problematiken inte ryms inom en myndighets ansvarsområde. Det är enligt riksdagen därför angeläget att ge möjlighet till finansiell samordning i syfte att förbättra samarbetet mellan berörda myndigheter vid rehabilitering av dessa människor.

I denna promemoria redovisas ett förslag till en permanent finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Finansiell samordning föreslås kunna ske mellan en försäkringskassa, ett landsting, en länsarbetsnämnd samt en eller flera kommuner. Därigenom skall en effektiv resursanvändning underlättas. Målgruppen för den föreslagna finansiella samordningen utgörs av människor som har så sammansatta och komplicerade problem att de är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera aktörer för att uppnå förmåga att försörja sig genom eget förvärvsarbete. De åtgärder som får finansieras genom den finansiella samordningen skall ligga inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde och syfta till att återställa eller förbättra den enskildes funktions- och arbetsförmåga.

Den finansiella samordningen föreslås omfatta de resurser som, i enlighet med samverkansparternas överenskommelse, skall användas för att finansiera samordnade insatser för den aktuella målgruppen. Samtliga parter skall bidra med lika stora andelar. Den allmänna försäkringskassan föreslås få möjlighet att disponera högst fem procent av de budgeterade kostnaderna för sjukpenning till finansiell samordning. Dessa medel skall utgöra statens samlade andel i finansiell samordning. Samverkansparterna skall i förbundsordningen ange de principer som skall gälla för de ekonomiska transaktionerna inom den finansiella samordningen.

Idéer om åtgärder

- Validering
Lyft fram goda exempel på validering kan innebära för den enskilde och lyft frågan att det viktigt att Stockholm stad kan erbjuda validering av yrkeskompetens – det behöver avsättas pengar i stadens budget för sådan verksamhet.
Tydligare organisation behövs att bedöma utländska utbildningar (Sigrid Franke, Högskoleverkets chef; City 2003-04-09)
- Slutbetyg borde inte få utfärdas då ig (icke godkänd) ingår i betyget. Lyft frågan till utbildningsförvaltningen för att se om det går att skapa en annan ordning.
- Brister i utbildningssystemet
I utredningen från högskoleverket. ” Ett svenskt kvitto? föreslås att högskolan skulle kunna vara en resurs för att överbrygga (snarare än komplettera) för att hjälpa utländska akademiker att komma runt den diskriminering mot invandrade arbets sökande som är ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden
- Vägledning
Vägledning förutsätter i vissa fall kunskaper om familjestrukturer, attityder och värderingar det behövs vägledare med kulturkompetens.
Vägledning behöver också finnas tillgänglig ute i stadsdelarna för att där bedriva uppsökande verksamhet .

- Kartläggning av asylsökandes, flyktingars och andra nyanlända invandrades kompetens behöver förbättras/snabbas upp. Karlättning av kompetens (teoretisk och praktisk) bör genomföras direkt någon kommer till Sverige och direkt därefter adekvat vägledning.
- För att underlätta för fler att börja studera på distans behövs miljöer (ex. Lärcentra eller andra motsvarande hos olika utbildningsanordnare) där man får träffa andra studenter, lärare/vägledare som kan ge erforderligt stöd och råd, tillgång till TeleBild. Utan ”support” blir det många som hoppar av enligt erfarenheter som redovisats. Distansstudier kan exempelvis inledas med en introduktionskurs där man får bekanta med sig teknik, stödstrukturer som finns tillgängliga på nätet m.m.
- Personer som är aktiva i föreningar, deltar på möten, är ”aktivister” tycks vara mer motiverade för studier än passiva. Kanske ökad föreningsaktivitet, delaktighet i olika församlingar kan stimulera/motivera till studier. Gör studerande föreningsaktiva till ”ambassadörer” i sina egna föreningar.
Goda förebilder stimulerar.
- Motivation skapas genom att inledningsvis fokusera på intresseområde- exempelvis sömnad– utbildningsinsatser inom detta område kan sedan successivt byggas på med andra ämnen/kärämnena (Stadsmissionens folkhögskola).
- Sprid information om rekryteringsbidraget för att stimulera till utbildning

Bilaga

Storstadsdelegationen
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

V E M V I L L H A S N I C K A R E U T A N S P I K ?

Arbetsmarknadsläget i länet

I den överblick som genereras av länsarbetsnämndens statistik kring antalet arbetslösa kan vi konstatera att de insatser som genomförts inom ramen för arbetet med storstadssatsningen börjat ge resultat.

Arbetslösheten sjunker i Stockholms län. Rådande högkonjunktur är givetvis en av de stora orsakerna. Konjunkturläget kan antas ”slå lika” över hela länet. Det är också så att det vid en jämförelse mellan de stadsdelsområden/bostadsområden som ingår i storstadssatsningen och övriga delar av länet kan konstateras att arbetslösheten sjunker snabbare i stadsdelar som omfattas av satsningen än övriga delar av länet.

Som en del av storstadssatsningen har anstälts/omdisponerats uppemot 100 arbetsförmedlare till de förmedlingar som arbetar med storstadssatsningen. Inom ramen för arbetsförmedlingens del av storstadssatsningen har funnits prioriterade medel för åtgärder i form av praktikstöd, utbildningsbidrag etc.

Den utveckling vi hittills kunnat skönja är mycket positiv och ett tecken på att dels den personalförstärkning och de extra åtgärdsmedel som fördelats till arbetsförmedlingar som ingår i storstadssatsningen ger önskade effekter.

Trots den positiva utvecklingen finns det fortfarande en stor grupp arbetslösa kvar i storstadssatsningens bostadsområden. I dessa områden ligger också arbetslösheten fortsatt på en väsentligt högre nivå än i resten av länet.

Vad detta visar är att det finns ett tydligt behov av åtgärder och medel för insatser för att fortsatt kunna arbeta med en aktiv arbetsmarknadspolitik. Som bekant kan storstädernas utsatta områden liknas vid en glesbygd med samma typ av problematik vad gäller arbetsmarknadsområdet.

Den centrala styrningen och regelverket kring arbetsmarknadsinsatser

Under den tid som storstadssatsningen hittills pågått har stadsdelarna och de lokala arbetsförmedlingarna lagt grunden för en ny samverkanspolicy där målbilderna och metoduppfattningar alltmer går hand i hand mellan de olika berörda myndigheterna. Lokalt sker ett reellt samarbete som innebär att man inte sätter annat än gemensamma mål för arbetet och de aktiviteter/projekt som ska genomföras. Detta är en mycket glädjande utveckling!

Staden och Länsarbetsnämnden har också i botten för samverkan en särskild samarbetsöverenskommelse som grund för arbetet med storstadssatsningen, (tidigare redovisat i lokala utvecklingsavtalet).

I tidigare korrespondens med regeringens storstadskansli har vi pekat på några hinder som verkar mot en gynnsammare utveckling för de bostadsområden som ingår i storstadssatsningen. Särskilt har vi påtalat de bekymmer som uppstår p.g.a. den strikta regel- och detaljstyrning som omgärdar arbetsmarknadspolitiken.

Vi har framhållit att kortsiktigheten i anslagstilldelningen vad avser arbetsmarknadsinsatser begränsar förutsättningarna för lokal samverkan.

Det begränsar också förutsättningarna för en effektiv och gemensam målstyrning för arbetet inom ramen för storstadssatsningen.

Storstadssatsningens mål att utveckla nya metoder i arbetet förutsätter en större långsiktighet än vad konsekvenserna av nuvarande detaljstyrning och anslagstilldelning medger.

I rådande konjunkurläge har vi inga synpunkter på att den statliga arbetsmarknadspolitiken skall sättas på "sparläga". Det är sannolikt helt korrekt. Särskilt i förhållande till storstadsregionerna vars "tillväxtmotorer" nu går på högvarv. Det är också därför rimligt att fördelning av medel för aktiviteter inom arbetsmarknadspolitiken (utanför aktivitetsgarantin) generellt minskar.

När vi därför nu nås av beskeden om den fortsatta medelstilldelningen inom arbetsmarknadspolitiken områden tvingas vi konstatera att länsarbetsnämnden i Stockholm får en tilldelning som omöjliggör ett fortsatt stöd av aktiviteter som inte ligger inom ramen för den s.k. aktivitetsgarantin. Länsarbetsnämnden tvingas till prioriteringar som inte längre medger fortsatt delfinansiering av t.ex. praktikåtgärder, utbildningsbidrag etc.

Det innebär att flera tidigare gemensamt beslutade insatser kommer att få läggas ned. Dessa besked kommer under pågående verksamhetsår och medför att lokala arbetsförmedlingar tvingas "dra sig ur" olika projekt som man tidigare deltagit i med utgångspunkt från en långsiktig strategi. Vidare innebär de åtstramningar som länsarbetsnämnden i Stockholm nu tvingas göra att prioriteringen av de arbetsförmedlingar som deltar i arbetet med storstadssatsningen begränsar sig till att bibehålla den personalförstärkning av arbetsförmedlare som man tidigare gått in med.

Situationen kan därför liknas vid ett husbygge där vi har anställt en ansevärd mängd snickare som förväntas snickra utan spik.

Exempel på effekter

Det finns flera exempel på aktiviteter och åtgärder där upp emot 80 % av deltagarna får anställning eller går vidare till reguljär utbildning. M.a.o. "smarta" insatser där vi nu tvingas minska/lägga ned verksamhet som i stället borde få ett ökat stöd inte minst p.g.a. den metodutveckling insatserna kan ge långsiktigt. Naturligtvis genererar detta även konsekvenser för samarbete och samverkan, förtroendefrågor m.m.

För att konkret nämna ett exempel så kan vi peka på en insats som benämns "rekryteringsprogrammet":

Med utgångspunkt från det mycket stora behovet av personal inom vård och omsorg har en insats i samarbete mellan stadens flykting- och invandarmottagning, (SIM) och AF Södermalm startas under år 2000. Programmet har hittills bedrivits i samverkan med två stadsdelar. Stadsdelarna ställer upp med praktikplatser, AF och SIM har i samarbete intresserat deltagare, (boende i storstadssatsningens områden), för en riktad utbildning för framtida arbete inom vården. Nya och mer anpassade metoder används. I programmet ställs inga "SFI-nivå"-krav på deltagare mer än att de är kommunicerbara och intresserade av vårddyrket. Särskild "vårdsvenska" erbjuds i stället.

Handledare finns på arbetsplatserna som är äldreomsorgsverksamheter.

Deltagarna kommer i huvudsak från den grupp som befinner sig inom introduktionsprogrammet för flyktingar.

I de första grupperna som deltagit i insatsen har i stort samtliga erhållit anställning efter viss tid. Ofta handlar detta om vikariat av olika slag. Det kan dock beräknas att de som via denna insats "får in foten" på arbetsmarknaden kan spås goda framtidsutsikter till fortsatt arbete. En "ambition" har också varit att deltagare ska kunna erbjudas en formell vårdutbildning på sikt.

"Rekryteringsprogrammet" visar genom sin hittillsvarande verksamhet att det går att arbeta med en grupp individer som befinner sig under "introduktion". Detta är mycket intressant då det är ett "trendbrott" i stället för den tradition av inlåsnings effekter som funnits i tidigare verksamhet. Intresset för programmet är mycket stort och skulle kunna vidgas till betydligt fler individer och yrkeskategorier, (planer finns för lärarutbildningar).

Under februari 2001 får vi dock beskedet att den medelstilleddning som tidigare utgjort af's medverkan i form av åtgärdsmedel minskat kraftigt och att de medel som gått till praktikplatsstöd i princip redan förbrukats under årets första månader.

Konkret innebär således anslagsfördelningen till denna insats att AF tvingas "hoppa av" med hänvisningen minskade åtgärdsmedel samt att alla medel nu ska styras mot aktivitetsgaranti och arbetssökande som är utförsäkringshotade.

Eller uttryck m.a.o. så tvingas man hoppa av en pågående insats som ger 18-19 av 20 flyktingar anställning...

Vad gör vi åt det ?

Vår uppfattning är att det vilar ett stort ansvar på den "centrala" nivån för samordning som också beaktar konsekvenserna av arbetsmarknadspolitiken i förhållande till denna typ av pågående utvecklingsarbete. Saknas denna typ av samordning kommer den lokala nivån aldrig att få förutsättningar att lyckas med sina ansträngningar för samverkan mellan myndigheter. Med "central nivå" i detta avseende inräknar vi storstadsdelegationen.

Skall det andra huvudmålet för politikområdet – tillväxtmålet - nås så kommer det att ske först när goda förutsättningar ges för lokal samverkan. I flera av de goda exempel som vi nu har fått i storstadsarbetet så har en av de viktigaste utgångspunkterna varit en samverkan mellan stadsdelsförvaltning och arbetsförmedling. Där man gemensamt lyckats med ansträngningarna och där man också fått med det lokala näringslivet i arbetet som en aktör.

Vår uppfattning är att den bärande iden med en storstadsdelegation har sin utgångspunkt i samordningsfrågorna. Det är inte en orimlig förväntan att delegationen bevakar och agerar/påverkar frågor och politikområden där konsekvenser av centrala beslut motverkar storstadspolitikens mål. En uppgift för delegationen är enligt vår uppfattning att söka "freda" storstadspolitikens bostadsområden så att politikområdets honnörsbegrepp "långsiktighet" har en chans att uppnås.

Med vänlig hälsning

Hardy Hedman

Björn Jacobson

Ärende: Re: Ang: Kommentarer från förra mötet+ Portugalresan
Skapad: 03-06-10 23:42
Från: "ebbat" <ebbat@novadistance.se>

Hej Eva!

Jättebra att du strukturerar utifrån några viktiga punkter. Det är som vi sa viktigt att inte ta med allt utan lyfta fram de stora frågorna med exempel.

Har också tänkt på denna struktur och vilka frågor som är viktiga.

Vägledning

Vägledningen är, som Ulf sa viktig att lyfta fram. Du har med många bra saker, men jag instämmer då det gäller vägledarna på grundskolan speciellt. De är relativt okunniga om högskolan. Tyvärr har jag också mött attityder som inte borde finnas inom denna grupp. Den kanske viktigaste är att man inte lyfter fram möjligheter utan varnar för "hur svårt det är om man inte har toppbetyg" att ens tänka på att gå vidare till högre studier. "Du ska nog satsa på ett mera praktiskt program". Det finns skolor där vägledaren är så negativ att föräldrar protesterat. (Egen erfarenhet som rektor)

Attityder

Attityderna bör också vara med. Våra attityder till vad invandrare klarar av är inte positiva och valideringar - egna hemsnickrade varianter - förekommer ofta och visar ofta på att akademiker måste gå hela Komvux innan de kan komma vidare.

Ett stort problem är också att män har mycket svårt att klara lärarnas attityder på Komvux och SFI. Syns i avhopp och vid rekrytering mycket tydligt.

Studiemedlen

Utbetalas under nio månader fördelade så att det blir två mycket långa uppehåll (november till slutet av januari samt maj till början av september)

Under dessa perioder kan den studerande inte få A-kassa om fortsatta studier är beviljade. (Kan alltså ibland gå den första sommaren)

Om den studerande då får ett sommarjobb kan detta påverka A-kassans nivå om jobbet har varit sämre betalt än det som den studerande hade tidigare och som är A-kasse-nivå-grundande. Det har kommit något system som bygger på att man räknar hela årets inkomst som underlag. Man kan alldeles för ofta inte sommarjobba. Man vågar inte för om man inte får arbete efter avslutade studier får man så låg A-kassa att man inte klarar sig. (Har mött många sådana)

Förslag till förbättring: Tre terminer å 15 poäng inom all högre utbildning skulle jämna ut ekonomin och förkorta studietiden rent fysiskt för många.

Samarbete mellan myndigheter

Översjuttning av ansvar mellan kommuner och myndigheter ställer till många problem som hindrar de studerande i slutänden. Ofta skjuter AF på och sen säger kommunen nej. Dåligt samarbete mellan F-kassa, Socialtjänst och AF.

Interkommunala ersättningar för Komvux-studier.

Kommunerna samarbetar inte och de vuxna som läser måste ofta välja kurser som finns hemma även om de inte är intresserade av dem.

Förslag: Behövs ny lagstiftning

Bestämmelser om "heltid"

För att få heltidsstudier väljer ofta de studerande att fylla ut med "lätta" kurser som har lämpligt poängtal. Dessa kurser fullföljer de oftast inte. De går så mycket att de klarar gränsen för studiebidraget, men för fullföljande krävs inte att man klarar alla poäng som fanns med i studieplanen. De studerande vet mycket väl vilka krav som ställs och rättar sig därefter. Kommunerna anordnar en stor procent kurser varje termin som man skulle kunna klara sig utan vid samarbete (de skulle kunna välja kurser som de önskar och behöver) och summan av de kunskaper de skulle få skulle öka.

Förslag till lösning:

Flexibel gräns för fulltidsstudier, som avgörs av vägledare plus rektor, och (lagstadgat) samarbete mellan kommuner skulle enkelt kunna lösa problemet plus att det skulle ge möjlighet till ökad kompetens för de studerande.

Elevpeng på vux som de vuxna kan disponera i vilken kommun som helst är ett hett önskemål för många.

Pensioner.

De som jhar änkepension eller annan pension kan ofta inte studera med studiemedel.

A-kassa plus pension är OK

Lön + pension är OK

Studiemedel plus pension är inte OK. Pensionen räknas av som "lön" och kvar blir så lite jämfört med A-kassa och pension att den studerande inte klarar sig på detta.

Pedagogiska problem

Vuxna har ofta delkunskaper förvärvade vid tidigare studier eller ute i arbetslivet som gör att vissa kursmoment skulle kunna tenteras av direkt och det skulle kunna korta studietiderna, ibland avsevärt.

Ja, detta var en del tankar som jag haft kring problematik och jag har försökt strukturera upp den. hoppas det kan ge dig något Ebba